

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci žalobce: **A. B.**, zastoupeného JUDr. Janou Pánkovou, advokátkou se sídlem Letců 1005, Hradec Králové, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 4. 2004, č.j. OAM-5506/VL-20-P06-2003, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 9. 2004, č. j. 28 Az 70/2004-24,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV.** Odměna advokátky JUDr. Jany Pánkové **s e u r č u j e** částkou 1 279,30 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 7. 4. 2004, č.j. OAM-5506/VL-20-P06-2003, žalovaný neudělil žalobci azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Současně rozhodl tak, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

V žalobě proti rozhodnutí žalovaného žalobce uvedl řadu ustanovení správního řádu, která žalovaný v řízení porušil a trval na tom, že splnil zákonné podmínky pro udělení azylu

dle § 12 a § 14 zákona o azylu, resp. minimálně pro vztažení překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Ke skutkovým důvodům odkázal na žádost o udělení azylu, protokol o pohovoru a další spisový materiál. Zemi původu musel opustit z důvodů tíživé životní situace, neboť odmítl účast v čečenské válce. Žalovaný při rozhodování postupoval formálně a vycházel z informací, které neodpovídají skutečnosti. Navrhl, aby soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud žalobu zamítl rozsudkem ze dne 21. 9. 2004. V řízení před správním orgánem neshledal krajský soud vady, pro které by měl napadené rozhodnutí zrušit; v odůvodnění rozsudku se rovněž ztotožnil se žalovaným v posouzení důvodu, pro nějž žalovaný neudělil žalobci azyl. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce v pohovorech před správním orgánem uváděl opakovaně, že k odchodu ze země ho donutily okolnosti související s nátlakem jeho matky, která se ho snažila spolu s dalšími známými přimět k účasti na válečných akcích na straně čečenských bojovníků proti Rusku. Bylo mu vyhrožováno s poukazem na to, že bude i nadále vyzýván k účasti v bojových akcích a měl by mít obavy o syna. Pripustil, že ve městě N. nežil nepřetržitě, opakovaně se pokoušel začít nový život v Bulharsku i v Maďarsku. Situaci stran nátlaku své matky řešil toliko odchodem do M., kde byl opakovaně kontrolován orgány policie, a proto ze země odešel. Potvrdil, že není a nebyl členem žádné politické strany, potíže se státními orgány v zemi svého původu rovněž neměl. Správní orgán vycházel při svém rozhodování zejména ze žádosti samotného žalobce ze dne 19. 10. 2003 a z pohovoru provedeného dne 9. 12. 2003. Vycházel rovněž z informací shromážděných v průběhu řízení o politické a ekonomické situaci a stavu dodržování lidských práv v Ruské federaci – zejména Zprávy ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv za rok 2003, informací ohledně aktuální situace v zemi původu žalobce obsažených v databázi České tiskové kanceláře a informací vypracovaných Oddělením zahraničních vztahů a Odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Krajský soud po zhodnocení všech okolností případu uzavřel, že žalobcem popsané obavy spočívaly v nátlaku jeho vlastní matky a známých, byly tudíž nátlakem soukromých osob. Nedosáhly takového charakteru a intenzity, aby je bylo možno považovat za formu pronásledování jednotlivce ve smyslu zákona o azylu. Žalobce ostatně ani netvrdil, že by toto vyhrožování pramenilo ze strany orgánů státní moci. Za relevantní důvod pro udělení azylu nelze považovat ani kontroly žalobce prováděné policií během jeho pobytu v M.

Žalovaný po provedeném řízení usoudil, že azyl nelze žalobci udělit, neboť nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12, § 13, § 14 zákona o azylu, a dále neshledal ani překážku vycestování podle § 91 zákona o azylu, a krajský soud mu dal po přezkoumání napadeného rozhodnutí v rámci žalobních bodů svým rozsudkem za pravdu.

Proti zamítavému rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též stěžovatel) včas kasační stížnost, založenou na důvodech uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) s. ř. s. Uvedl, že se krajský soud řádně nevypořádal se všemi skutečnostmi, které jsou součástí správního spisu a proto nesprávně posoudil podmínky pro udělení azylu. Správní orgán nepostupoval ve shodě s § 32 odst. 2 správního řádu, nezjistil totiž řádně a úplně skutečný stav věci. Při návratu do vlasti by byl ohrožen na životě, neboť vlastní rodina ho nutí se angažovat na straně čečenských bojovníků. Stát takové poměry trpí a podporuje je. Návrat do Ruské federace znamená ohrožení jeho života. Žalobce je přesvědčen, že splňuje důvody pro udělení humanitárního azylu. Odvolal se na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a odkázal na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva, jakož i na Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, zejména na čl. 43 a 53. Z uvedených důvodů

navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a shledal kasační stížnost nedůvodnou.

Pokud jde o řízení před správním orgánem, lze obecně uvést, že povinností správního orgánu je respektovat základní pravidla řízení vyplývající z § 3 správního řádu a vyjadřující v obecné formě hlavní zásady správního řízení. V řízení o azylu je pro posouzení rozsahu dokazování rozhodné, které skutečnosti uvede žadatel v žádosti o azyl, při pohovoru, nebo v jiných podáních učiněných do vydání rozhodnutí. Je to žadatel, který se domáhá udělení azylu a který tvrdí skutečnosti, na jejichž základě správní orgán o jeho žádosti rozhoduje.

Namítá-li v tomto případě stěžovatel, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav věci, nemůže s ním Nejvyšší správní soud souhlasit. Posuzování žádosti o udělení azylu sestává z řady procesních a materiálních hledisek obsažených v zákoně o azylu, které je nutno vidět v jejich vzájemné provázanosti a také časové souslednosti. Povinností žadatele o azyl je tvrdit skutečnosti, na základě nichž mu má být azyl udělen. Toto tvrzení žadatele není možné nahradit žádným postupem žalovaného. Uvedl-li žalobce ve správním řízení jako důvod pro udělení azylu skutečnost, že je mu vyhrožováno matkou a známými, neboť se nechtěl zapojit do bojových konfliktů na straně čečenských bojovníků proti Rusku, pak takovým tvrzením vymezil rozsah zkoumání uvedených důvodů, tedy, zda takové důvody jsou zákonnými důvody pro udělení azylu.

Nejvyšší správní soud se ztotožnil s krajským soudem v závěru, že stěžovatelova životní situace v Ruské federaci nesvědčí o tom, že by byl pronásledován, případně že by zakoušel odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. Stěžovatel v kasační stížnosti uvedl, že mu bylo vyhrožováno a měl i obavy o syna, přičemž domovský stát by mu nebyl stejně schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu. Tato argumentace je však v dané věci nepřiléhavá. Jak plyne ze správního spisu, stěžovatel mohl být ve své zemi vystaven hrozbě fyzického nátlaku ze strany soukromých osob. To však nemůže nic změnit na závěru správního orgánu o tom, že jednání matky a známých, vyhrožujících žalobci, není pronásledováním ve smyslu zákona o azylu. Stěžovatel se přes výhrůžky neobrátil na policii nebo jiné státní orgány. Jeho vlastní nečinnost, jak uvedl ve správním řízení, však lze z hlediska jeho tvrzení v kasační stížnosti o neschopnosti jeho země původu zajistit mu odpovídající ochranu před vyhrožováním z důvodu jeho odporu k účasti na bojových akcích jen stěží akceptovat. Svým jednáním (či lépe řečeno nejednáním) tak stěžovatel státním orgánům vůbec neumožnil k jeho ochraně zasáhnout. Nepokusil-li se získat ochranu prostředky vnitrostátního práva, nemůže mu být poskytnuta ochrana formou azylu: ta je totiž až poslední možností v situaci, kdy všechny ostatní nástroje práva selhaly.

K otázce stěžovatelem namítaného neudělení humanitárního azylu má Nejvyšší správní soud zato, že ani v tomto smyslu nejsou splněny zákonné podmínky pro jeho udělení. Podle § 14 zákona o azylu, jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu. Institut humanitárního azylu tak spočívá v kombinaci neurčitého právního pojmu „případ

zvláštního zřetele hodný“ a správního uvážení, které je vlastním rozhodnutím správního orgánu a je vyjádřeno slovy „lze udělit humanitární azyl“. Míra volnosti tohoto rozhodování správního orgánu je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu. Jak vyplynulo ze správního spisu, žalovaný zkoumal, zda v jeho případě nebyly dány důvody pro udělení humanitárního azylu a dospěl k závěru, že tomu tak není. Udělení azylu je na volné úvaze příslušného správního orgánu a rozhodnutí o něm přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu. Protože žalovaný řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho vlasti, a pokud z toho sám nedovodil důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí v jeho pravomoci, zejména když stěžovatel ve správním řízení ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu sám neuváděl. V daném případě nelze vytýkat žalovanému, jestliže konstatoval, že neshledal důvody pro udělení humanitárního azylu, neboť žádný takový důvod zde nebyl nabídnut. Správní uvážení žalovaného spočívající ve volbě rozhodnutí azyl z humanitárního důvodu neudělit, nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, bylo v souladu s pravidly logického usuzování a premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem; nelze tedy hovořit o voluntaristickém přístupu správního orgánu. Nelze vytýkat ničeho ani krajskému soudu, který byl vázán rozsahem žaloby (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), její obsah zcela vyčerpával. V těch limitech, kde soudní přezkum neudělení humanitárního azylu proveden být měl, byl krajským soudem proveden řádně a v přiměřeném rozsahu. Nebyla-li pak zjištěna na straně žalovaného libovůle, postupoval krajský soud zcela správně, když ve svém přezkumu do správního uvážení žalovaného o samotné otázce, zda byly v případě stěžovatele dány důvody hodné zvláštního zřetele, dále nezasahoval a zaměřil tento přezkum pouze na otázky procesní. Úkolem soudu ve správním soudnictví totiž obecně je přezkum pohledem zákonnosti, byť v takzvané plné jurisdikci, a volné uvážení při rozhodování o udělení azylu z humanitárních důvodů podle okolností konkrétní věci je vyhrazeno toliko žalovanému.

Nelze tak než souhlasit s rozsudkem krajského soudu, že žalobce neuváděl žádné skutečnosti, které by svědčily o přítomnosti důvodů pro poskytnutí azylu podle § 12 zákona o azylu, či podle § 14 tohoto zákona.

Nejvyšší správní soud se též ztotožnil se závěrem správního orgánu i krajského soudu o neexistenci překážek vycestování. Z údajů uváděných stěžovatelem v návaznosti na Zprávy Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv v Ruské federaci za rok 2003, ze dne 25. 2. 2004 a informace Oddělení zahraničních vztahů a informací o zemích původu, Odboru azylové a migrační politiky, Ministerstva vnitra České republiky ze dne 1. 5. 2003, č. j. OAM – 642/2003, nevyplývaly důvody zakládající překážku vycestování dle § 91 zákona o azylu, spočívající zejména v tom, že by stěžovatel byl nucen vycestovat do státu, v němž by byl ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, popř. kde by mu hrozilo nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu.

V bodech, jimiž stěžovatel napadl nesprávné posouzení právní otázky spočívající v tom, že nebylo přihlédnuto k článku 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a k rozsudkům Evropského soudu pro lidská práva ve věcech C. V. (1991, A-201) a V. (1991, A-215), jakož i k článkům 43 a 53 Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, je kasační stížnost nepřijatelná (§ 104 odst. 4 s. ř. s.): opírá se totiž o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohl.

Nejvyšší správní soud tedy shledal žalobcovy námitky dílem nedůvodnými, dílem nepřipustnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

V dané věci rozhodl Nejvyšší správní soud o věci samé, nerozhodoval proto již samostatně o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

Žalobci byla pro řízení o kasační stížnosti ustanovena zástupkyní advokátka; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.).

Výše odměny byla stanovena podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, a to za jeden úkon právní služby spočívající v převzetí a přípravě právního zastoupení, a náhrady hotových výdajů, tedy ve výši 1 x 1 000 Kč a 1 x 75 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. b), § 13 odst. 3 citované vyhlášky], celkem 1 075 Kč. Protože ustanovená advokátka je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšují se náklady řízení o částku 204,30 Kč, odpovídající dani, kterou je advokát povinen z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 57 odst. 2 s. ř. s.). Ustanovené advokátce se tedy přiznává náhrada nákladů v celkové výši 1 279,30 Kč.

Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. listopadu 2005

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu